

TRYGG PÅ JOBBET

Ett nyhetsbrev från AFA Försäkring. Oktober 2017

641

ROOMS 629

ROOMS

FÖRSÄKRINGAR >

**METALLKLUBBEN SOM
STÖTTAR VID SKADA**

FÖREBYGGA >

**NU ÄR DET DAGS
FÖR GILLA JOBBET**

OMPRÖVNING >

**OBEROENDE BEDÖMNING
AV ÄRENDEN SOM OMRÖVAS**

afa
FÖRSÄKRING

Rent hus

Hotellstädning är ett av de mest slitsamma jobben i en bransch som är tuffare än genomsnittet. På Scandic där Thanaporn Inboon jobbar är ergonomi och friskvård självklara inslag.

Skadedatabasen är unik i sitt slag

ATT JOBBA SOM städare är tufft för kroppen. Att jobba som hotellstädare är ännu tuffare. Det visar vår rapport om arbetsskador och sjukskrivningar i städbranschen. Både arbetsolyckor och långtids-sjukskrivningar är vanligare än genomsnittet för samtliga yrkesgrupper.

Hur kan vi veta det, kanske ni undrar? Jo, eftersom AFA Försäkring försäkrar 90 procent av alla som arbetar i Sverige och samlar alla ärenden i en databas. Skadedatabasen är både väldigt stor och den sträcker sig bakåt i tiden. Genom att använda det här enorma statistikunderlaget och ta fram rapporter kring olika branscher kan databasen leda till positiv förändring för människor ute på arbetsplatserna. Både arbetsgivarorganisationer och de fackliga organisationerna använder databasen som beslutsunderlag när de bestämmer vilka framtida områden inom arbetsmiljö och

hälsa de ska prioritera.

” I AFA Försäkrings uppdrag ligger att förebygga olyckor och skador.

Fallet med hotellstädarna och vilka risker som finns i det yrket är ett sådant exempel. Där har vi finansierat en forskningsstudie. Den visar att ergonomi och ett lugnare arbetstempo

är de två viktigaste faktorerna för att undvika skador som kan leda till sjukskrivning. På Scandic Hotell arbetar man medvetet med ergonomi och ser till att alla städare får lära sig hur man städar utan att belasta kroppen onödan. Träning och friskvård är andra instrument de använder för att förbättra arbetsmiljön för sina städare.

I AFA FÖRSÄKRINGS uppdrag ligger att förebygga olyckor och skador. När de väl är ett faktum har många rätt till ersättning från någon av kollektivavtalets försäkringar som vi hanterar. Men alla ärenden är inte glasklara. Ett led i att förebygga

problem är vårt stora arbetsmiljöevent Gilla Jobbet som äger rum den 26 oktober. För er som vill ha en försmak eller som inte kan delta, har vi intervjuat två spännande forskare som ska tala.

JOHAN LJUNGVIST
KOMMUNIKATIONS DIREKTÖR
AFA FÖRSÄKRING

6

E-tjänster även för mobilen	3
Omställning av arbetsliv i ny utställning	4
Svårt prata om dolda funktionshinder	5
Städbranschen har stora utmaningar	6
Metall hjälpte Mats med arbetsskadan	10
Spännande talare på Gilla Jobbet	14
Ärenden omprövas på oberoende sätt	16

Trygghet på jobbet för 4,5 miljoner människor

POSTADRESS AFA Försäkring 106 27 Stockholm
BESÖKSADRESS Klara Södra Kyrkogata 18
KUNDCENTER 0771-88 00 99 VX 08-696 40 00
PÅ WEBBEN www.afaforsakring.se

TRYGG PÅ JOBBET utkommer 4 gånger per år i tryckt form.

KONTAKT: tryggpajobbet@afaforsakring.se

ANSVARIG UTGIVARE: Johan Ljungqvist, kommunikationsdirektör

REDAKTÖRER: Benny Nyberg, AFA Försäkring,

Per Cornell, Nice One, www.nice.one

REDAKTIONSRÅD: Walid Anan, Malin Artvin, Linda Harling, Pelle Boman,

Marie-Louise Forslund, Maria Schütt, Mikael Jakobsson och Oskar Åhlund

UPPLAGA: 10 000

TRYCK: TMG Sthlm

Även den som själv inte är mobil kan använda en mobil enhet för att sköta sina ärenden hos AFA Försäkring.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Det här är kollektivavtalad försäkring

4,5 MILJONER människor är i dag försäkrade hos AFA Försäkring och omfattas av minst en av försäkringarna.

En kollektivavtalad lösning innebär att alla anställda omfattas på lika villkor och utan hälsoprövning.

Avtalsförsäkringarna kompletterar de lagstadgade försäkringarna och ger en extra ekonomisk trygghet vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet.

En kollektivavtalad försäkring bestäms efter förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Arbetsgivaren tecknar försäkringen och betalar premien. När många människor försäkras på lika villkor och utan hälsoprövning kan kostnaden för administration sänkas och riskerna spridas. Det leder till förmånliga försäkringsavtal med låga premier.

EN ANSTÄLLD BEHÖVER inte vara medlem i facket för att omfattas av försäkringarna. De innehåller också en garantiregel, som innebär att försäkringarna gäller så fort kollektivavtalet börjat gälla.

Även arbetsgivare utan kollektivavtal kan teckna försäkringar för sina anställda. ●

KOLLEKTIVAVTALADE FÖRSÄKRINGAR

- Sjukförsäkring för medarbetare som är sjukskrivna.
- Arbetsskadeförsäkring för medarbetare som skadar sig på eller på väg till eller från jobbet.
- Försäkring vid föräldraledighet för medarbetare med föräldra- eller graviditetspenning.
- Försäkring vid dödsfall om medarbetaren avlider.
- Försäkring vid arbetsbrist om medarbetaren blir uppsagd.

Nu är e-tjänsterna anpassade för mobilen

Både arbetsgivare och försäkrade kan nu sköta e-tjänsterna via mobila enheter.

FLER OCH FLER använder idag smartphones och läsplattor och det påverkar även behovet av att utföra sina ärenden hos AFA Försäkring via mobila enheter. Det gäller inte bara de försäkrade utan även arbetsgivarna.

– Arbetet med denna anpassning började under vintern 2016 när vi fick uppdraget att bygga arbetsgivaransmälan som en ny tjänst på arbetsgivarssidorna. Vi samlade flera företag, exempelvis Keolis och Samhall, för att designa anmälan efter deras behov. Här startade resan med att göra arbetsgivarssidorna tillgängliga via mobilen och surfplattan, säger Kristina Roxenborn, verksamhetsutvecklare på AFA Försäkring.

”
Allt fler väljer att genomföra sina serviceärenden via mobil.

Elisabeth Wisén, chef för Skadereglering.

Och nu är tjänsterna helt anpassade efter mobila enheter, både för arbetsgivare och för försäkrade.

– Allt fler väljer att genomföra sina serviceärenden via mobil och surfplatta i stället för dator. Att vi nu fullt ut har anpassat oss i den riktningen ser jag som avgörande för att underlätta för den som har rätt till ersättning att få hjälp på ett enkelt sätt, säger Elisabeth Wisén, chef för enhet Skadereglering på AFA Försäkring.

EN AV UTMANINGARNA har varit att det inte räcker att mobilanpassa utan att man måste kunna erbjuda en tjänst som upplevs lika bra i flera olika enheter och skärmstorlekar.

– Vi kan nu se i våra trafikanalyser att fler använder arbetsgivarssidorna och Mina sidor via mobila enheter och att det fungerar, säger Kristina Roxenborn. ●

Arbetets museum ligger på Laxholmen mitt i Motala Ström som rinner genom Norrköping.

Utställning om omställning

Har mitt jobb försvunnit om 20 år? Arbetets museum i Norrköping öppnade i september en utställning om en arbetsmarknad som ständigt förändras.

”URSÄKTA RÖRAN – omställning pågår” behandlar dagens utmaningar och historiska exempel på tidigare omställningar i historien. Det är ett ganska abstrakt ämne som museet gett sig på. Hur åskådliggör man problematiken med att skapa trygga och hälsosamma arbetsplatser när arbetsmarknaden förändras, yrken försvinner och andra uppstår?

– Att lyfta svåra frågor och göra dem begripliga är en av våra styrkor som museum, säger Marinette Fogde, som är forskningschef på Arbetets Museum och projektledare för den aktuella utställningen.

Som de flesta museer riktar man sig till allmänheten, men här finns också ett tydligt fokus mot företag och organisationer där syftet är att erbjuda en möjlighet att arbeta med arbetsmiljöfrågor på ett lustfyllt sätt i en kreativ miljö. Museets pedagog leder visningar och workshops i utställningen och skickar med gruppen en inspirationsbox att ta med tillbaka till arbetsplatsen med tips och verktyg för fortsatt arbete med frågorna.

NÄR & VAR?

● **Utställningen ”Ursäkta röran – omställning pågår” visas på Arbetets museum i Norrköping 22 september 2017 till 6 maj 2018. Utställningen finansieras av AFA Försäkring.**

– Viktiga delar i utställningen är digitalisering, robotisering och kompetensförsörjning. Men vi har också en historisk tidslinje med start 1850 om arbetslivets förändringar, berättar Marinette.

Ja, hur blir det – försvinner de flesta jobben inom ett par decennier?

– Det har ju varit en del sådana texter i medierna, men jag tycker att man ska ha ett annat perspektiv. Det är snarare så att yrken förändras än att de försvinner helt, robotar tar över vissa arbetsuppgifter snarare än att yrken automatiseras. Det är alltid svårt att sitta om framtiden och visst är det spännande att det kanske inte heller blir precis som man tror. ●

Allt färre långa sjukskrivningar

AFA Försäkrings årliga rapport om arbetsskador och sjukfrånvaro visar på ett trendbrott när det gäller långa sjukskrivningar.

– Två glädjande nyheter är att vi ser en minskning av antalet långa sjukfall i den privata sektorn och att ökningen inom kommuner och landsting har avtagit, sa Michel Normark, chef för avdelningen Partsrelationer och Försäkringsvillkor på AFA Försäkring. ●

” Vi kommer att slippa en massa skitgöra och kunna fokusera på det vi älskar i stället – dessutom med hälsan i behåll.

Mouna Esmaeilzadeh

Mouna Esmaeilzadeh, läkare och hjärnforskare, på AFA Försäkrings seminarium i Almedalen.

50

miljoner kronor anslår AFA Försäkring till ett forskningsprogram om ett arbetsliv utan hjärt-kärlsjukdomar. Programmet innehåller sex olika forskningsprojekt.

Det kan vara svårt att våga berätta om ett dolt funktionshinder på jobbet, men det är en förutsättning för att arbetsgivaren ska kunna ge ett bra stöd.

Dolda funktionshinder – en känslig fråga

Maria Norstedts forskning visar att personer med dolda funktionshinder känner oro över att berätta om detta på jobbet.

MARIA NORSTEDTS studie visar att personer med en dold funktionsnedsättning ofta upplever sin position på arbetet som utsatt och osäker.

Förutom oron över att bli bemött som annorlunda upplever personerna att det kan vara riskabelt för karriären att berätta om sin nedsättning.

– Jag märkte på intervjupersonerna att det ofta finns en inneboende motsättning i att ha en dold funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Dels har personen ett behov av hjälpmedel för att kunna fungera på arbetsplatsen, dels en önskan att bli behandlad

Maria Norstedt

som alla andra, säger Maria Norstedt.

– Men det är ett måste att framträda om man vill få stöd av arbetsgivaren i form av anpassade uppgifter och arbetstider, hjälpmedel eller rehabiliteringsinsatser.

Studien kan bidra med viktig kunskap för de yrkesgrupper som möter personer med dolda funktionsnedsättningar i sitt arbete.

– Förhoppningsvis kan den öka förståelsen för vad det innebär att ha en funktionsnedsättning som inte syns.

FORSKNINGSPROJEKTET Att berätta eller inte berätta – en studie om dolda funktionshinder i arbetslivet pågick 2013–2016 och finansierades av AFA Försäkring. ●

LÄS MER

● **För mer information samt film från seminariet, gå in på afor-sakring.se/nyhetsrum**

Snabb bekräftelse – snabb utbetalning

Det finns en sak arbetsgivaren kan göra för att de anställda ska få sin ersättning snabbare: bekräfta anställningen direkt när den kommer.

NÄR EN FÖRSÄKRAD gör en anmälan till AFA Försäkring är det några saker som måste ske innan ärendet kan börja handläggas.

Eftersom AFA försäkring inte försäkrar individer utan kollektiv måste man få bekräftat att personen som söker ersättning är anställd och omfattas av någon av försäkringarna.

– Vi vet inte vilka som är försäkrade utan måste få anställningen bekräftad av arbetsgivaren för att kunna börja handlägga ärendet, säger Ulla Forsman, som jobbar med att förkorta ledtiderna på AFA Försäkring.

Arbetsgivare som är anslutna till AFA Försäkrings digitala tjänster får ett mejl och kan bekräfta anställningen på webben.

Många är snabba med att svara, men inte alla. Snitttiden att svara ligger på två till tre dagar.

MEN ALLA ÄR inte anslutna till de digitala tjänsterna. Hos dessa arbetsgivare är svarstiden betydligt längre – i snitt 12–15 dagar.

– Det här med att bekräfta anställningen är en bromskloss i handläggningen och det går ut över de anställda genom att de får sin ersättning senare.

– Men det finns också exempel på när den anställde fått sin utbetalning redan dagen efter anmälan, tack vare att arbetsgivaren har varit snabb.

Vilket är ditt bästa tips till arbetsgivarna?

– Att bekräfta anställningen direkt. Och att om ni inte är anslutna till våra digitala tjänster – anslut er. Det är enkelt. All information finns på vår hemsida. ●

På Scandic Hotell får alla städare instruktioner om hur de ska jobba ergonomiskt riktigt av husfruarna. Vid dammsugning finns det till exempel flera saker att tänka på för att det inte ska slita på kroppen i onödan.

Ergonomi och tempo viktigt för städarna

Städare riskerar i högre grad än andra yrkesgrupper att skada sig på jobbet eller bli långtidssjukskrivna. Till de mest utsatta hör hotellrumsstädare. Det visar AFA Försäkrings nya rapport.

TEXTER: KRISTER ZEIDLER FOTO: ANNA RUT FRIDHOLM

Städare har högre olycksfrekvens än övriga yrkesgrupper, visar en rapport från AFA Försäkring. Vanligast är fallolyckor inne, ute och i trappor. Men städare har också högre risk att bli långtidssjukskrivna på grund av muskel- och skelett-sjukdomar, som ont i ryggen.

– Det kan exempelvis bero på att om du har ett städjobb är det svårare att jobba om du har problem med ryggen jämfört med om du sitter på ett kontor, säger Anna Weigelt, chef för analysavdelningen på AFA Försäkring.

Anna Weigelt

Rapporten visar att bland

städare blir 41 av 1 000 sysselsatta sjukskrivna tre månader eller längre varje år, att jämföra med 28 av 1 000 i genomsnitt för samtliga yrkesgrupper. Sjukfallen ökar med åldern och det är fem gånger vanligare med långa sjukskrivningar för kvinnor i den äldsta åldersgruppen jämfört med den yngsta.

– Det är ett hårt yrke om man ska jobba länge och det är jätteviktigt med ergonomi, säger Anna Weigelt.

HOTELLRUMSSTÄDARE hör till dem som löper stor risk att bli sjukskrivna för belastningsbesvär. I ett forskningsprojekt vid Arbets- och miljömedicin Syd i Lund, som finansierats av AFA Försäkring, fick 14 kvinnliga

Catarina Nordander

41

av 1 000 städare blir sjukskrivna tre månader eller längre varje år.

28

av 1 000 personer ur samtliga yrkesgrupper blir sjukskrivna tre månader eller längre varje år.

hotellrumsstädare bära sensorer på kroppen för att mäta hur tungt deras arbete är. Resultaten visar att av 50 undersökta kvinnliga yrkesgrupper tillhör hotellrumsstädarna en av de med högst arbetsbelastning i övre delen av kroppen.

– Vi har elva åtgärdsnivåer för ergonomisk belastning och de överskred nio av dem. Framför allt var det hög rörelsehastighet i armar och handleder, men även arbetsställning i huvudet och muskelansträngning i underarmarna, säger Catarina Nordander, överläkare vid Arbets- och miljömedicin (AMM) Syd.

RUMSSTÄDARNAS ARBETAR i obehagliga, vridna och böjda kroppsställningar, bland annat när de städar i badrum och andra trånga utrymmen. De går också framåtlutade med huvudet och ryggen när de dammsuger. Dessutom jobbar de med snabba rörelser i överarm och underarm, till exempel när de bäddar, putsar speglar, handfat och badrumsvägar.

Därtill kommer ett intensivt arbetstempo under tidspress. Under ett arbetspass kan de behöva hinna med att städa uppemot ett tjugotal rum och muskulaturen i kroppen ges sällan tillfälle till vila och återhämtning. Enligt AFA Försäkrings rapport har också antalet sjukfall som beror på stress mer än fördubblats för kvinnor i städyrken mellan 2012 och 2015.

FAKTA HOTELLRUMSSTÄDARE

Marie Åsberg deltog i AMM Syds studie.

- Arbetar ofta i obehagliga, vridna och böjda arbetsställningar.
- I en studie vid AMM Syd deltog 14 kvinnliga hotellrumsstädare från sju hotell i södra Sverige
- Resultaten visar att hotellrumsstädare har högst rörelsehastighet i överarmen, störst framåtböjning i ryggen och högst toppbelastning i underarmen av ett 50-tal kvinnliga yrkesgrupper.
- Arbetsbelastningen vid hotellrumsstädning överskrider nio av AMM Syds elva åtgärdsnivåer för ergonomisk belastning.

»» – De har ingen återhämtning under tiden de städar. Musklerna är i gång konstant. Det är effekterna av att gå från det ena belastande arbetet till det andra, hela tiden.

Det tunga arbetet kan ge muskelsmärtilstånd i nacke/axel och smärta som strålar upp mot huvudet, så kallat tension neck syndrome. Även karpaltunnelsyndrom, nervinklämning, i handleder är vanligt.

– Det är allvarliga konsekvenser som kan slå ut folk för livet. Man kanske aldrig kommer tillbaka till arbetsmarknaden igen utan blir långtidssjukskriven, säger Catarina Nordander.

EN AV DE STÄDARE som deltog i forskningsprojektet är Marie Åsberg, med 17 års erfarenhet av yrket. Hon jobbar på ett hotell i Göteborgstrakten.

– Det är mycket lyft-, bär- och vridmoment samtidigt som det är tidspress. Gästerna checkar ut 10 och nya checkar in klockan 15. Under den tiden ska hela hotellet städas rent och man har hela tiden stressen över hur man ska hinna med.

Hon tycker att lyften är jobbigast – att hela tiden plocka upp blöta handdukar och badrockar från golvet, bädda med tunga täcken och slänga sopor. Marie Åsberg har klarat sig från ryggproblem, men känner av andra förslitningar i kroppen.

– Jag har ont i högra handleden efter alla vridmoment med trasor och moppar, säger hon.

DET FINNS förebyggande åtgärder som hotellen kan ta till för att underlätta rumsstädarnas arbetsmiljö. Dusch i badrummet är till exempel betydligt bättre än badkar och tunga dubbeltäcken kan bytas ut mot enkla och lättare.

– Men även om man skulle ordna ergonomin optimalt på det sättet att alla arbetsställningar var bra så kan man inte städa hur mycket som helst per dag, säger Catarina Nordander. ●

Thanaporn Inboon är våningsvärdinna på Scandic Downtown Camper. Hon har jobbat med housekeeping i tio år och har bra koll på vad ergonomi och träning kan göra för att hålla kroppen i god form trots att arbetet kan vara slitigt.

Arbetsmiljön i fokus på

Scandic Hotels nya flaggskepp Downtown Camper är ett livsstils-hotell för gäster som är nyfikna på Stockholm. För att gästerna ska trivas behöver även medarbetarna trivas och en bra arbetsmiljö är en viktig del av hotellkedjans profil.

Det nya hotellet vid Brunkebergstorg mitt i centrala Stockholm är ett så kallat signaturhotell som förenar natur och storstad. Tanken är att hotellet ska vara en utgångspunkt för äventyr i Stockholm. Här finns en livsstils-concierge till hands som hjälper gäster som till exempel vill paddla, cykla eller löpträna i Stockholm.

Carina Wallgren Albertsson

Hotellet har 494 rum på nio våningsplan. Totalt kommer 150–170 medarbetare att jobba på det nya hotellet, och i dagsläget är 25 anställda inom housekeeping. Hit hör hotellrumsstädarna, som jobbar i team om två personer där den ena är våningsvärdinna med lite extra ansvar.

– Det är för att minska belastningen och öka säkerheten. De är inte alltid inne två och två i rummen, men de styr detta själva, säger Carina Wallberg Albertsson, hotellchef på Downtown Camper.

Eftersom arbetet inom housekeeping är fysiskt tungt är ergonomin extra viktig. Samtliga

Liana Wahlborg är husfruassistent och tittar till städarna under dagen. Hon är på dem om att inte slarva med arbetsställningarna – även om det går fortare.

hippa hotellet

nyanställda får instruktioner av hotellets husfru Jannice Källström och husfruassistent Liana Wahlberg om arbetsställningar, lyft och liknande. Medarbetarna har också möjlighet att träna på arbetstid en timme i veckan, och därutöver ges friskvårdsbidrag.

VÄNINGSVÄRDINNAN Thanaporn Inboon har jobbat på Scandic i tio år. Hon har haft lite besvär med sin axel under åren.

– Med hjälp av sjukgymnastik, träning på gym och ergonomi har det blivit mycket bättre, säger hon.

Scandic Hotels har ett landsomfattande avtal om företagshälsovård

”

Vi har en rutin som man arbetar efter på alla hotell.

**Monica Ugglaholgersson,
Scandic
Stockholm City**

och köper också in arbetsmiljö- och hälsotjänster efter behov. Samtliga hotell jobbar dessutom med systematiskt arbetsmiljöarbete.

– Vi har en rutin som man arbetar efter på alla hotell. Den innefattar både den fysiska och den psykosociala arbetsmiljön med riskbedömningar, handlingsplaner, uppföljningar av sjukfrånvaro, tillbud och olycksfall, säger Monica Ugglaholgersson, HR-manager för Scandic Stockholm City.

SKYDDSRONDER GÖRS minst en gång om året och kompletteras med ergonomi- och säkerhetsronder. Alla hotell har inte skyddsombud, men

det beror främst på svårigheten att få medarbetare att ta på sig den rollen.

I möjligaste mån försöker man anpassa arbetstider och schemaläggning efter medarbetarnas behov och önskemål. Det hålls också medarbetarsamtal regelbundet med de anställda.

– Som komplement till det gör vi medarbetarundersökningar där man anonymt svarar på frågor som vi sedan följer upp i arbetsgrupper. Man diskuterar på sin avdelning vad som är bra, vad som är mindre bra och vad som kan förbättras, säger Monica Ugglaholgersson. ●

Så jobbar Metall med försäkringarna

Försäkring är inte alltid en garanti för att man får ut sina pengar om något händer. IF Metalls aktiva arbete med medlemmarnas försäkringar har varit räddningen för många. Inte minst för Mats Samuelsson, testförare på Volvo Cars.

TEXT: KARIN AASE

FRÅN BÖRJAN tänkte han inte så mycket på det. Smärtan i ryggen dök upp då och då, men försvann snart igen lika fort. Men av-och-till-tillståndet blev värre och värre, och efter två år hörde Mats Samuelsson 2004 av sig till sitt fackförbund, IF Metall. Kunde de hjälpa honom med vad han trodde var en rygg skadad av hans arbetssituation?

Mats Samuelsson hade då i flera år arbetat som testförare på Volvo Cars testanläggning i Hällered utanför Borås. Här jobbar flera hundra personer med att dag som natt testköra bilar under utveckling på alla möjliga sorters vägar, allt för att se så att bilarna klarar i praktiken vad utvecklarna har räknat på i teorin. Här finns grusvägar och backiga vägar, höghastighetsbanor och banor belagda med asfalt som ska efterlikna underlaget på vägar från hela världen. Och så finns här skakbanorna.

SKAKBANORNAS UPPGIFT är att se hur bilen håller under extrema förhållanden. Problemet är bara att när bilen utsätts för vibrationer gör föraren också det

– I mitt fall är det framför allt vibrationerna av att köra på olika typer av skakbanor som har skadat min rygg, säger Mats Samuelsson till Metallklubbens tidning Fördelaren.

Nedersta disken hade skadats, och nu vidtog flera år av sjukskrivningar, undersökningar och utredningar. 2006 fick han byta till lättare körningar, men värken släppte inte och 2008 var han tvungen att gå ner på 25 procent. Därefter fick han ta ett nytt jobb på underhållsavdelningen, ett jobb med betydligt lägre lön än vad han hade haft tidigare.

ALLA SJUKSKRIVNINGAR och även minskningen i arbetstid påverkade såklart familjens ekonomi ordentligt, men eftersom anställda på Volvo Cars omfattas av kollektivavtal och därmed AFA-försäkringarna fanns det ersättning att få. Och dessutom hjälp att söka den.

IF Metall-klubben på Volvo Cars och Volvo AB har mer än 8000 medlemmar och för att se till att dessa verkligen får ut de ersättningar de har rätt till har klubben 35 försäkringsansvariga i de olika gruppstyrelserna. Peter Krantz, försäkringsansvarig i klubbstyrelsen, är ansvarig för deras arbete.

– Det här är en viktig fråga för oss på facket av framför allt två anledningar. För det första för att

Peter Krantz

Mats Samuelsson

”
Det är vibrationerna som har skadat min rygg.

Mats Samuelsson

en sjukskrivning eller ett dödsfall alltid innebär en ekonomisk påfrestning för familjen, och då kan försäkringarna kompensera en del av det bortfallet. För det andra för att försäkringsärenden visar oss var vi behöver jobba preventivt på våra arbetsplatser så att det inte uppstår olyckor i framtiden.

ATT FÅ ERSÄTTNING från AFA Försäkring kräver inte medlemskap i facket. Försäkringarna gäller alla så länge kollektivavtal finns på arbetsplatsen. IF Metall har medlemmar inom de flesta yrkeskategorier på företaget och de flesta försäkringsärenden rör sig om olyckor i arbetet samt förslitningsskador orsakade av jobbet.

– En del är ganska raka, enkla ärenden, medan andra är betydligt mer komplicerade, förklarar Peter Krantz.

– Men oavsett vilket försöker vi från facket att hjälpa till så mycket vi kan. Det är inte lätt som enskild medlem att hålla koll på alla regler och turer som krävs.

Skakbanan används för att se hur bilen håller under extrema förhållanden, men utsätter också föraren för skadliga vibrationer.

FOTO: VOLVO CAR SVERIGE

Volvos testbana i Hällerred utanför Borås, där Mats Samuelsson arbetade som testförare i flera år.

FOTO: VOLVO CAR SVERIGE

Håkan Jonsson, till vänster, är förtroendevald inom IF Metall och särskilt insatt i försäkringsfrågor. Han hjälpte Mats Samuelsson att få ersättning för sin arbetsskada.

>>> Och det är därför Peter Krantz tillsammans med de försäkringsansvariga lägger så mycket tid på frågan.

– Jag tillsammans med sex av dem har en försäkringskommitté som arbetar övergripande. Vi ser till att alla ombud regelbundet får information och att vi har interna utbildningar så att de alltid ska vara uppdaterade och kunniga inom frågorna. Totalt träffas vi åtminstone fem heldagar per år, och däremellan finns jag tillgänglig som bollplank om de har mer speciella frågor.

EN AV DE här 35 förtroendevalda personerna med extrakoll på försäkringar är Håkan Jonsson som var den som hjälpte Mats Samuelsson med hans försäkringsärendet.

– I dag vet man att förarna som kör på skakbanor kan utsättas för

farliga vibrationer om man utsätts under lång tid, och i dag finns helt andra regler för hur länge och på vilket sätt testförarna får köra på just de banorna, säger Håkan Jonsson.

MEN DEN KUNSKAPEN var inte lika dokumenterad i början av 2000-talet när Mats Samuelsson blev skadad. Därför avslog Försäkringskassan hans ansökan om att få livränta som skulle täcka skillnaden mellan den gamla och den nya, lägre lönen.

– De menade att det inte kunde bevisas att det var en arbetsskada och ansåg därför att han inte skulle få ersättning för den stora inkomstförlust som blev fallet när han bytte till ett jobb med lägre lön, säger Håkan Jonsson.

Men Mats Samuelsson och Håkan Jonsson gav sig inte utan drev frågan vidare genom maskineriet.

”
Idag finns helt andra regler för hur länge och på vilket sätt testförarna får köra på just de banorna.

Håkan Jonsson

– Självklart är man medlem i facket för att få en bra lön och en bra arbetsplats, säger Håkan Jonsson.

– Men en väldigt viktig uppgift vi har som fackligt aktiva är också att stötta våra medlemmar när de har det svårt!

I Mats Samuelssons fall blev en av de första uppgifterna för facket att höra av sig till AFA Försäkring och övertyga dem om att Mats ryggsproblem faktiskt berodde på hans arbete.

– Först fick vi avslag där också, men då begärde jag omprövning och fick ett yttrande från AFA Försäkring att de ansåg att det rörde sig om en arbetsskada.

Därefter tog Håkan Jonsson kontakt med LO:s rättsskydd som tog sig an Mats Samuelssons fall och drev det mot Försäkringskassan i Förvaltningsrätten. Och vann,

Metallklubben på Volvo jobbar väldigt aktivt med att hjälpa medlemmarna med försäkringsfrågor. Det kan handla om att fylla i en ansökan eller att få ett ärende omprövat.

Så jobbar IF Metall med försäkringar

- Klubbstyrelsen har en person som är pensions- och försäkringsansvarig och som håller ihop försäkringsarbetet. På de olika enheterna inom klubben finns gruppstyrelser som var och en har utsett en försäkringsansvarig, totalt 35 personer.
- Fem av dessa tillsammans med klubbens försäkringsansvarige bildar en försäkringskommitté som planerar arbetet.
- Målet är att alla medlemmar ska känna till att de är försäkrade och att de kan få hjälp av facket med frågor som rör försäkringen, oavsett om det handlar om att fylla i en ansökan eller att driva ärendet vidare.

något som betydde att Mats fick full ekonomisk kompensation för sin inkomstförlust, dessutom flera år retroaktivt.

– Familjen hade haft det tufft i flera år på grund av hans skador och sjukskrivningar och lägre lön, så det här betydde såklart jättemycket för dem ekonomiskt. Men det var också ett erkännande att hans skador och smärtor var på riktig och ingenting han hade hittat på, säger Håkan Jonsson.

– **JAG TYCKER ATT** facket har drivit mina frågor bra och faktiskt lyckats med att hitta bra lösningar. Även företaget har gjort sitt, framför allt när det gäller anpassningen av arbetsuppgifterna, säger Mats till Metallklubbens tidning Fördelaren.

I dag har Volvo Cars tillsammans

med facket och företagshälsovården anpassat körningen för att undvika att förarna utsätts för skadliga vibrationer, men arbetet med att hjälpa medlemmar som råkar ut för skador och olyckor att få ut sina försäkringar fortsätter.

– Vi jobbar aktivt med att alla medlemmar ska veta om att de täcks av kollektivavtalets försäkringar, berättar Peter Krantz.

– Där har gruppstyrelserna en viktig uppgift eftersom de träffar medlemmarna dagligen och på medlemmöten och kan prata med dem, men vi har också information på anslagstavlor, på vår hemsida och i vår medlemstidning. Dessutom är första linjens chefer duktiga på att berätta för personer som skadar sig att de är försäkrade och att facket kan hjälpa dem.

Allt det här arbetet innebär att

”
Jag tycker att facket har drivit mina frågor bra och faktiskt lyckats med att hitta bra lösningar.

Mats Samuelsson

medvetenheten om försäkringarna är relativt hög i klubben.

– Jag tror att det är för mycket begärt att våra medlemmar ska kunna alla detaljer om alla villkor i avtalen, men så länge de vet att försäkringarna finns och att vi kan hjälpa dem så kan vi ändå hjälpa väldigt många att få den ersättning som de har rätt till, säger Peter Krantz.

OCH ATT Mats Samuelssons fall kan inspirera fler att faktiskt söka ersättning från AFA Försäkring är något Håkan Jonsson hoppas på.

– Vi jobbar hårt på att få alla som skadar sig att anmäla det som skett, men får ibland höra att det inte är någon idé. Men det här fallet har verkligen visat att även om det känns tungt ibland så finns det hjälp att få. Det kan vara svårt, men det är absolut inte omöjligt. ●

Forskarna som ska få

Den 26 oktober är det dags för Gilla Jobbet – en heldag med arbetsmiljön i fokus. Här presenterar vi två av talarna.

TEXTER: KARIN AASE

”Ordning och reda motverkar mobbning”

Mobbning är inget som bara händer på skolgårdar, även arbetsplatser kan vara drabbade. Forskaren Stefan Blomberg går på Gilla Jobbet igenom hur man kan hantera det, och till och med se till att det inte uppstår.

Du forskar om på vilket sätt en organisations olika byggstenar påverkar människors trivsel, hälsa och även förekomst av eventuell mobbning på jobbet. Varför är det intressant?

– Det är spännande av flera anledningar. Dels för att vi är cirka fem miljoner människor i Sverige som varje dag går till jobbet, och jag tror att vi nästan allihop någon gång har funderat över vad det är som gör att man trivs på vissa arbetsplatser men inte på andra. Men också för att området är så komplext. En organisation är i ständig förändring, vilket gör det svårt att mäta saker och att se direkta orsakssamband, men samtidigt gör komplexiteten området väldigt intressant!

Vad har du då kommit fram till att man som chef kan göra för att förhindra mobbning?

– Det finns framför allt två stora områden man kan jobba med. Det ena är att se till att det är ordning och reda på arbetsplatsen. Att beslut efterlevs, att information sprids tydligt och att man är överens om vilka mål man strävar mot. Fungerar det här har det en lugnande inverkan samtidigt som det uppstår färre konflikter.

Stefan Blomberg, forskare.

FOTO: RIKARD KNUTSSON

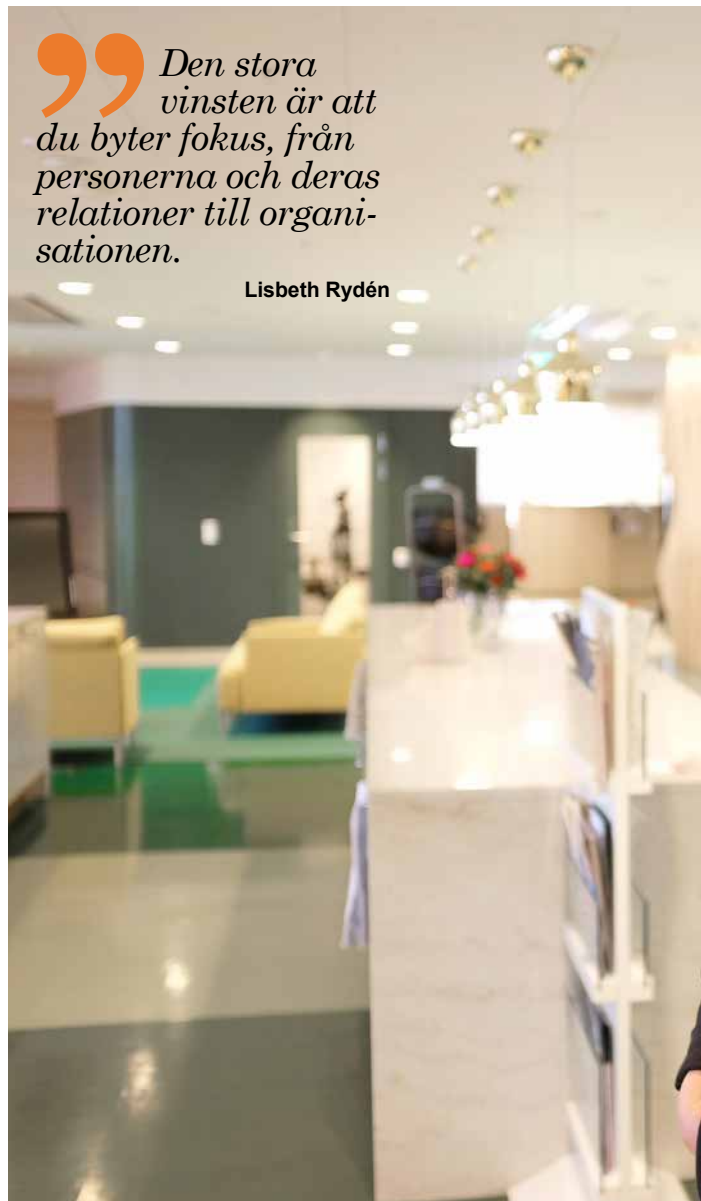
– Den andra faktorn är att försöka skapa förtroende, både mellan enskilda medarbetare och mellan olika grupper. Präglas organisationen av misstro är risken nämligen stor att allt som sägs och görs tolkas negativt eftersom medarbetarna inte litar på varandra.

Vilka är dina bästa tips till ledare som vill ta tag i de här frågorna?

– Vi vet att organisationer där man är bra på att lösa konflikter är oerhört mycket mindre drabbade av mobbning. Att lägga tid och energi på att lära chefer och personal att hantera konflikter på ett konstruktivt sätt verkar med andra ord vara en bra investering. Sedan är det också bra att skapa ett tydligt system för hur mobbning, kränkningar och diskriminering ska hanteras på just er arbetsplats så att man vet hur man ska agera om något händer. ●

” Den stora vinsten är att du byter fokus, från personerna och deras relationer till organisationen.

Lisbeth Rydén

På Gilla Jobbet samlas

– På Gilla Jobbet hoppas vi kunna visa hela kedjan, från forskning till praktisk nytta.

Det säger Johan Ljungqvist, kommunikationsdirektör på AFA Försäkring.

Gilla Jobbet är en mötesplats där deltagarna ges möjlighet att lyssna på föredrag om samt diskutera arbetsmiljöfrågor.

Johan Ljungqvist

fler att Gilla Jobbet

Forskaren Lisbeth Rydén utgår från organisationen när hon forskar, inte personerna.

FOTO: ADAM FREDHOLM

”Fokus på organisationen i stället för personen”

Fokusera på att få jobbet att fungera i stället för att fokusera på människors beteende. Det, och mycket mer, kommer forskaren Lisbeth Rydén att prata om på Gilla Jobbet.

Du forskar för att ta fram en metodik för att bedöma organisationers arbetsmiljö, varför är det perspektivet så viktigt?

– Jag har sedan slutet av 1990-talet på olika sätt arbetat med psykosociala arbetsmiljöfrågor, och som praktiker har jag liksom många andra sett att de traditionella metoder vi har för att bedöma arbetsmiljö inte räcker till.

Hur då inte räcker till?

– I många yrken i dag är de modellerna helt enkelt inte relevanta. Många människor som jobbar i självständiga kunskapsyrken skulle inte ha något jobb kvar om man plockade bort allt som modellerna definierade som problematiskt, eftersom det som belastar dem också är det som begestrar dem. De tycker att det är roligt att ställas inför nya situationer och lösa komplexa problem, att

få använda sina kunskaper, men samtidigt kan de känna oro och stress över om de löst problemet på bästa sätt. I längden kan det leda till att de ifrågasätter sin egen duglighet, men situationen blir inte bättre för att du tar bort komplexiteten, för då blir det bara tråkiga rutinuppgifter kvar.

I din forskning utgår du från organisationen i stället för personen, vad vinner man på att byta till det perspektivet?

– Den stora vinsten är att du byter fokus, från personerna och deras relationer till organisationen. Då blir det mindre känsligt att diskutera frågorna. Du lägger också över fokus på något som arbetsgivaren faktiskt kan påverka.

Vad kan man då som chef eller arbetsmiljöansvarig göra om man vill börja titta på hur organisationen påverkar den egna arbetsplatsen?

– Jag har tagit fram ett verktyg som heter organisatorisk skyddsrond där jag går igenom olika risker och som man kan använda om man vill bedöma arbetsmiljön. Att gå igenom den är en bra start. ●

GILLA
ARBETSLIVETS MÖTESPLATS
JOBBET

s aktuell kompetens inom arbetsmiljöfrågor

– Vi lägger varje år mycket pengar på forskning om arbetsmiljö, samtidigt som Suntarbetsliv och Prevent utvecklar praktiska verktyg och metoder. Men om det här bara stannar i bokhyllan gör det ingen nytta, säger Johan Ljungqvist.

Syftet med Gilla Jobbet är därför att samla den mest aktuella kompetensen inom arbetsmiljö i Sverige

och föra ut kunskap, verktyg och metoder så att de får komma till praktisk användning.

– Om man brinner för arbetsmiljöfrågor hoppas jag att det här ska ge ännu mer kunskap som man kan applicera i sin vardag.

Men eventet vänder sig även till dem som inte är lika insatta i vad arbetsmiljö är.

”
I bokhyllan gör det ingen nytta.

Johan Ljungqvist,
kommunikationsdirektör

– Om man tänker att arbetsmiljö mest handlar om höj- och sänkbara skrivbord eller skor med tåhätta tror jag att Gilla Jobbet kan ge en bredare bild av vad arbetsmiljö handlar om. Dessutom gör dagen förhoppningsvis att deltagarna brinner mer för de här frågorna när de går därförån. ●

”Viktigt för kunderna med oberoende omprövning”

När den försäkrade inte är nöjd med beslutet finns möjligheten till en oberoende omprövning. Cirka 1 300 personer per år utnyttjar den.

TEXT: PER CORNELL

ETT FÖRSÄKRINGSBOLAG som försäkrar över 4,5 miljoner människor behöver ha ett välfungerande och rättssäkert system för att ta hand om ärenden där de försäkrade inte är nöjda med beslutet. Därför skapade AFA Försäkring Omprövningsavdelningen för tio år sedan. Där ger man kunderna möjlighet att få sitt ärende omprövat av en oberoende och fristående avdelning.

– Vår avdelning är åtskild från övriga skadereglerare och vi är väldigt noga med vår integritet. Våra beslut uppskattas inte alltid, vare sig av kunderna eller kollegorna, men de är alltid noga underbyggda och grundar sig på försäkringsvillkoren, säger Leif Appelberg, chef för avdelningen.

VARJE ÅR FÅR Omprövningen in cirka 1 300 ärenden. De flesta gäller arbetsskadeförsäkringen, TFA.

– Den vanligaste typen av ärende handlar om sambandet mellan olyckan och skadan. Ibland är det uppenbart att det finns ett samband, men ibland har skadan andra orsaker. Som till exempel att man åldras.

Av de 1 300 ärenden som kommer in ändras beslutet i 17 procent av fallen. Ofta grundar det sig i att det i samband med omprövning kommer fram nya fakta i ärendet som kan vägas in i beslutet. Men det

FOTO: ANNA RUT FRIDHOLM

Den vanligaste typen av ärende som kommer in för omprövning handlar om sambandet mellan olyckan och skadan. Alla ärenden prövas av en oberoende avdelning.

händer också att Omprövningsavdelningen gör en annan bedömning än skaderegleraren gjort.

– Det viktigaste rådet till kunderna är att de alltid ser till att AFA Försäkring får all information redan från början för att kunna göra en rättvis bedömning. Det är först när ett slutligt beslut är fattat som kunden kan begära omprövning.

Även Omprövningsavdelningens beslut kan överklagas. Då till Skiljenämnden, där det finns ledamöter från AFA Försäkrings ägare. Det händer att beslut ändras av

Leif Appelberg, chef Omprövningsavdelningen.

skiljenämnden, men det är ytterst ovanligt, enligt Leif Appelberg. Det står också var och en fritt att driva sitt fall i allmän domstol.

– **EN STOR FÖRDEL** med att arbetsmarknadens parter har skapat AFA Försäkring är att tvister kring arbetsskador inte avgörs i domstol utan att de blir en försäkringsfråga med tydliga villkor. Det är lätt att glömma bort, men i många andra länder är arbetstagare tvungna att stämma sina arbetsgivare för att kunna få rätt.

Vad kan arbetsgivarna göra för sina anställda som är missnöjda med AFA Försäkrings beslut?

– Uppmana dem att begära omprövning hos oss. Och uppmana dem att skriva ner vad de anser vara felaktigt i beslutet samt att se till att skicka med relevanta underlag i ärendet. ●

SÅ FUNKAR OMPRÖVNING

- Begäran om omprövning ska vara skriftlig.
- Ange vilket beslut du vill ha omprövat, vad du vill ska ändras och vilka skäl du har för ändring av beslutet.
- Uppge ditt namn, adress och ärendenummer.
- Att begära omprövning är kostnadsfritt.
- Din begäran om omprövning ska skickas till: Omprövningsavdelningen AFA Försäkring, Box 16243, 103 24 Stockholm

Nästa nummer kommer i december 2017. Tipsa gärna redaktionen på mejladressen tryggpajobbet@afaforsakring.se AFA Försäkring, Klara Södra Kyrkogata 18, 106 27 Stockholm

Prenumerera på nyhetsbrevet Trygg på jobbet afaforsakring.se/tryggpajobbet